

เทศน์อบรมคณะหมออวย เกตุสิงห์ ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๐๘

คิดบัญชีตัวเราเอง

ขณะที่เรานั่งฟังเทศน์ โปรดทำให้สบาย ทำความรู้สึกไว้กับใจโดยเฉพาะ คือไม่สนใจหรือคาดเอาไว้ว่าท่านจะเทศน์เรื่องอะไรบ้าง และไม่สนใจจิตใจมาอยู่สถานที่ท่านเทศน์ หรือสิ่งที่ท่านจะเทศน์ แต่สนใจเข้าสู่ความรู้สึกของตน เมื่อจิตได้ตั้งอยู่เฉพาะความรู้สึกที่จะรองรับสัมผัสแห่งธรรมนั้น ย่อมเป็นขั้นในขั้นนั้น จิตเมื่อได้รับความสัมผัสจากธรรมไม่ขาดระยะ ความรู้สึกของจิตที่จะสืบทอดกับธรรมะก็ไม่ขาดวรรคขาดตอน ตอนนั้นจิตก็ลืมคิดกับเรื่องภายนอก และค่อยมีความสงบขึ้นเป็นลำดับ ๆ ในขณะที่ฟังเทศน์

เวลานี้เป็นโอกาสอันดีที่บรรดาท่านนักใจบุญทั้งหลายได้มาเสาะแสวงหาบุญ พุดง่าย ๆ ก็คือเรามาคิดบัญชีของเรา บัญชีในตัวของเราเอง เรื่องคิดอ่านกับกิจการงาน ภายนอกเราก็ได้ทำมาพอสมควร บัดนี้เราพยายามจะคิดเรื่องบัญชีภายในตัวของเรา การพิจารณาเรื่องความเป็นมาแห่งอัฐภาพร่างกายของเรา แม้จะไม่สามารถรู้ได้ในอดีตชาติที่เคยเป็นมาก็ตาม เราก็ถือเอาอัฐภาพที่ปรากฏอยู่กับตัวของเรา ณ บัดนี้ ขึ้นมาพิจารณาถึงความเป็นมาแห่งกาย นับตั้งแต่วันเริ่มแรกมาจนกระทั่งถึงบัดนี้ กิจการงานที่ร่างกายต้องจัดต้องทำเป็นประจำมาจนถึงวันนี้มีมากเท่าไร ผลรายได้มีเท่าไรและเสียไปเท่าไร ต่อจากนี้ไปจะเป็นเวลานานเท่าไร ที่ร่างกายของเรานี้จะทำธุระหน้าที่ให้เราได้ตามต้องการ เราต้องคิดบัญชีของเราอย่างนี้

เพราะทุกสิ่งในส่วนร่างกายของเรานี้ ถ้าเทียบถึงการเดินทางแล้วก็ไม่มีวันหยุด ถึงเราจะนอน ส่วนร่างกายที่แปรสภาพอยู่ตามปรกติของเขาทุก ๆ อาการก็ไม่ได้นิ่งนอนอยู่เหมือนอย่างเรา มีความแปรไปอยู่เช่นนั้น แปรไปเป็นลำดับ ๆ จนถึงจุดสุดท้าย นี้เรื่องของส่วนร่างกายเป็นเช่นนั้น ส่วนอาการของจิตที่คิดอยู่ภายในตัวเองเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ก็ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นลำดับเช่นเดียวกัน การคิดบัญชีโดยวิธีนี้เป็นเหตุที่ให้เราได้ซึ้งน้ำหนักคือผลประโยชน์ที่เราได้มาแล้ว และที่จะได้ไปข้างหน้า มารวมกันจะได้ประมาณสักเท่าไร เป็นเหตุจะไม่ให้เรานิ่งนอนใจในความเป็นอยู่แห่งสกลกายเรานี้ และเป็นเหตุให้มีการวิ่งเต้นชวนชวาย เพื่อหาคุณงามความดีอันเป็นสมบัติของใจที่จะไปสร้างโลกใหม่ขึ้นมา

โลกนี้เรียกว่าโลกปัจจุบัน ได้แก่ร่างกายของเรา โลกที่ผ่านมาแล้วคือภพคือชาติที่เป็นมาแล้ว ดับสูญไปแล้ว แดกสลายไปแล้ว นั้นเป็นโลกเก่า โลกที่เราปรากฏอยู่บัดนี้ใน

ร่างกายของเรา นี่เป็นโลกปัจจุบัน โลกอนาคตที่เราจะไปครองข้างหน้านั้นจะเป็นโลกอะไร เราต้องเตรียมพร้อมไว้เสมอ เตรียมพร้อมทรัพย์สินสมบัติภายในใจเพื่อใจดวงนี้ แม้จะทำด้วยกาย พูดด้วยวาจา คิดทางใจในทางที่ถูกที่เป็นกุศล ก็ต้องเป็นเรื่องเพื่อใจ คือสั่งสมทรัพย์สินสมบัติภายในไว้พร้อมมูล ในขณะที่สังขารร่างกายอันเป็นเครื่องมือของเรายังมีอยู่ซึ่งพอจะดำเนินไปได้ เราก็ต้องอาศัยร่างกายอันนี้เป็นเครื่องดำเนิน

เช่นจะให้ทานอย่างนี้ ก็ต้องอาศัยส่วนร่างกายไปเสาะแสวงหามาได้ด้วยความสามารถแล้วให้ทานไป การได้มาก็ได้ด้วยร่างกาย การแบ่งเป็นทานก็แบ่งด้วยกาย ยกให้เป็นทานก็ต้องอาศัยกายนี้เป็นเครื่องมือ นี่เป็นเครื่องมือสำหรับเราที่จะทำกิจธุระหน้าที่ใด ๆ ร่างกายอันนี้ท่านเรียกว่าขันธ คือรวมกันอยู่เป็นหมวดเป็นหมู่ เมื่อผสมกันเข้าแล้วท่านให้ชื่อว่าร่างกาย หรือว่าสังขาร สังขาร แปลว่า ส่วนผสม ไม่ใช่เป็นเอกเทศอยู่เฉพาะตนเอง เมื่อเป็นส่วนผสมแล้วก็ย่อมมีความสลายแปรลงไปตามเรื่องของเขา เราผู้เป็นเจ้าของคือใจซึ่งครองอยู่นี้ จึงควรให้มีความฉลาดรอบคอบต่อเรื่องของขันธ จะพาจัดพาทำอะไรในเวลาที่มีชีวิตอยู่นี้

เพราะโลกเก่าเราก็ผ่านมาแล้ว มาถึงโลกปัจจุบัน ณ บัดนี้ จากนี้ก็จะไปโลกหน้าคือโลกใหม่ ได้แก่ออกจากร่างนี้แล้วก็จะไปร่างนั้น จะเป็นร่างใดนั้นแล้วแต่อำนาจของกรรมที่กายวาจาใจของเราได้สั่งสมเอาไว้ด้วยใจเป็นผู้บงการ เราอย่าให้เสียทำเสียที่ที่ได้ผ่านโลกอันนี้มานาน โลกอันนี้ไม่ใช่เป็นโลกที่จะควรสงสัย เพราะเป็นโลกที่เราเคยอยู่เคยหลับเคยนอนเคยไปเคยมา เคยสุขเคยทุกข์ สิ่งเหล่านี้ได้ผ่านมามากด้วยกันทุกคน จึงไม่น่าสงสัยว่าจะเป็นอะไรต่อไปอีก นอกจากจะเป็นเช่นนี้อยู่ตลอดเวลาของเขาเท่านั้น สำคัญที่เราจะพยายามดำเนินตัวของเราให้ก้าวขึ้นอันดับสูงกว่านี้เป็นลำดับไป ด้วยความขยันหมั่นเพียรหรือด้วยความเฉลียวฉลาด รอบรู้เรื่องความเป็นไปหรือความเป็นอยู่ของเรา นั้นละเป็นหลักสำคัญ

เรื่องของใจแล้วอย่างไรก็ไม่ตาย เพราะเรื่องเกิดกับเรื่องตายเป็นเรื่องของใจ ธาตุขันธที่จะมาผสมกันเข้าเป็นรูปร่างกลางตัวของเราของท่าน เป็นขึ้นมาจากใจเป็นหลักสำคัญ ถ้าเพียงแต่ธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟเท่านั้นไม่มีความรู้สึกคือใจเข้าแทรกสิงเป็นเจ้าเรือนแล้ว ก็ไม่ผิดอะไรกับต้นไม้ภูเขาซึ่งเป็นธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟเหมือนกัน ที่ผิดจากสิ่งเหล่านั้นก็เนื่องจากใจซึ่งเป็นผู้ครองร่างนี้อยู่ รู้ดีรู้ชั่ว รู้สุขรู้ทุกข์ รู้ร้อนรู้หนาว รู้ทุกอย่าง คำที่ว่าไม่รู้แล้วเป็นไม่มีสำหรับเรื่องของจิต แต่เราจะปฏิบัติต่อความรู้ที่รู้นั้นด้วยอุบายปัญญาแยก

คายขนาดไหนนั้น ขึ้นอยู่กับความแสบคายอันหนึ่ง ซึ่งก็เกิดขึ้นจากจิตอีกเหมือนกัน นี่ท่านให้ชื่อว่าปัญญา ความฉลาดรอบตัว

การที่เรานั่งภาวนาเพื่อความสงบของจิตใจนี้ ก็คือการคิดบัญชีตัวเองและสั่งสมคุณงามความดีให้มากขึ้น เตรียมพร้อมไว้ที่จะต่อสู้ในวาระสำคัญ การนั่งภาวนา การเดินจงกรม การทำคุณงามความดีทุกอย่าง แม้จะเป็นการยากการลำบาก หรือว่าเป็นความทุกข์ทรมานอยู่บ้างก็ตาม แต่เราควรจะต้องคิดถึงเรื่องความทุกข์ที่มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเกิดขึ้นในเราในอนาคตนั้น จะเป็นทุกข์ขนาดไหน เราควรจะต้องคิดไว้และเตรียมพร้อมไว้ แม้จะมีความทุกข์ยากลำบากอยู่บ้างก็ทุกข์เพื่อเราไม่ใช่ทุกข์เพื่อใคร การรักษาศีลก็ต้องเป็นทุกข์ คือไม่ได้ทำตามใจหวัง เราจะทำอะไรก็มีข้อห้ามมีกฎเกณฑ์บังคับ กฎเกณฑ์เหล่านี้เป็นรั้วกันที่จะไปในทางผิดของเรา นี่ก็เป็นความลำบากอันหนึ่ง แต่ก็กลายเข้ามาเป็นความเย็นใจสำหรับเราเมื่อรักษาไว้ได้

การอบรมจิตใจเพื่อความสงบเยือกเย็นเห็นผลประจักษ์ภายในจิตใจของตัวเอง ก็ต้องเป็นความทุกข์ความลำบากอยู่บ้าง ไม่ว่าจะรายได้ต้องเป็นเช่นเดียวกัน เพราะคำว่าการกระทำแล้วต้องมีทุกข์แฝงอยู่ด้วยกันทั้งนั้น ภาวนาท่านก็เรียกว่าการกระทำ เพื่อจะให้เห็นผล ต้องมีทุกข์บ้างลำบากบ้างเป็นธรรมดา ความทุกข์ความลำบากถ้าเราจะถือสิ่งเหล่านี้มาเป็นหัวหน้าหรือมาเป็นผู้นำเราแล้ว เราก็จะไปถึงจุดประสงค์ไม่ได้เหมือนกัน เพราะไม่เคยเห็นรายได้เลยว่าได้ไปถึงจุดหมายปลายทาง หรือสมความมุ่งมาดปรารถนาเพราะความเกียจคร้านเป็นผู้นำ นอกจากความขยันหมั่นเพียรบิบบินอดทนต่อกิจการที่ชอบ ซึ่งตนเห็นแล้วว่าจะจะเป็นผลประโยชน์แก่ตนและส่วนรวมเท่านั้น แล้วอุตสาหะพยายาม ยากก็ทำ ง่ายก็ทำ จะลำบากขนาดไหนก็ทำ นี่เป็นทางที่จะนำเราให้พ้นจากทุกข์เป็นลำดับๆ ไปไม่ว่าทางโลกทางธรรม

คนเกียจคร้านจะทำงานทางโลกก็ไม่พออยู่พอกิน ไปที่ไหนหมู่เพื่อนก็รังเกียจ ผู้เป็นนักบวชเข้ามาบวชในพระศาสนาเป็นคนเกียจคร้าน ก็ทำให้หนักวัดหนักวาหนักอกหนักใจครูบาอาจารย์และหมู่เพื่อน ตลอดถึงประชาชนที่มาเกี่ยวข้อง ไม่อยากจะเคารพกราบไหว้เพราะเห็นพระเกียจคร้าน เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น เพราะหลักธรรมะคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทุกบททุกบาท ไม่ปรากฏว่าเกิดขึ้นมาจากความเกียจคร้าน ความอ่อนแอ แต่เกิดขึ้นมาจากความขยันหมั่นเพียรทั้งนั้น

พระสาวกที่ตามเสด็จพระพุทธเจ้าทัน ก็เนื่องจากความขยันหมั่นเพียรเป็นพื้นฐานจนถึงจุดหมายปลายทางได้ ไม่มีขณะใดที่ธรรมะจะเกิดขึ้นในพระพุทธเจ้าและสาวกเพราะ

อำนาจแห่งความขี้เกียจขี้คร้าน ความเห็นแก่หลับแค้นนอน ความเห็นแก่ตัวโดยไม่คำนึงถึง เหตุผลที่จะได้รับความทุกข์ร้อนหรือไม่ เมื่อเราเป็นลูกศิษย์ของพระพุทธเจ้า หนักก็ตาม เบาก็ตาม ทุกข์ก็ตาม จะลำบากแค่ไหนก็ตาม ก็ชื่อว่าเราเดินทางหรือตามเสด็จ พระพุทธเจ้า ไม่เป็นสิ่งที่ควรให้เกิดความอดทนระอาใจ เราไปถึงไหนสุดความสามารถแล้ว เราก็ต้องอยู่ที่นั่น ผลที่เราจะพึงได้รับซึ่งเกิดขึ้นจากการวิ่งเต้นชวนขายของเราไม่ได้เสื่อมสูญไปไหน ดังทุก ๆ ท่านที่ได้อุตสาหมาด้วยความเสียสละทุก ๆ ด้านนี้ จึงเป็นที่น่าอนุโมทนาและเห็นใจอย่างยิ่งในความอุตสาหพยายามทุก ๆ ด้าน การทำทั้งนี้หรือการอุตสาหทั้งนี้ก็เพื่อเราทั้งนั้น

หลักของการภาวนา ก็เคยได้เรียนให้ท่านทั้งหลายได้ทราบมาหลายครั้งแล้ว ว่าทำอย่างไรจึงจะเป็นไปเพื่อความสงบเยือกเย็น นิ่งภาวนาทำอย่างไรเวทนาจึงจะไม่รบกวน นี่เราคงจะมาคิดเพียงแง่ว่า เรานิ่งภาวนาเวทนายบกวณ เราอยู่เฉย ๆ เวทนายรบกวนเหมือนกัน ตอนนั้น แต่เราไม่เอาเรื่องกับเขา แต่เรามาเอาเรื่องตอนนิ่งภาวนาเวทนายบกวณ นี้รู้สึกว่าจะเป็นการอุปสรรคต่อเราตอนนี้ ถ้าหากว่าเวทนายบกวณเราต้องถือว่าเวทนายนี้มีอยู่ทุกแห่งทุกหนในกายของเรา มีอยู่ทุกเวลา เราจะเดินไปไหนก็ต้องมีทุกขเวทนา นิ่งที่ไหนนั่งนานก็ต้องเป็นทุกขเวทนา ทำกิจการงานทุกอย่างทั้งหนักทั้งเบาต้องเป็นทุกขเวทนาทั้งนั้น เวลามานิ่งภาวนาก็ต้องเป็นทุกขเวทนาเหมือนกัน ให้เราเทียบเคียงออกไปกว้าง ๆ อย่างนี้ เราก็จะมีทางนั่งต่อสู้กับเวทนา ให้รู้เรื่องของเวทนา เพื่อผลประโยชน์ที่เราจะให้เกิดขึ้นจากการกระทำของเรา

ถ้าเราจะมาคิดเจาะจงเฉพาะการภาวนาเกิดทุกข์ เป็นความลำบากนี้ ก็จะเป็นเหตุให้ท้อใจไม่ยอกนั่งภาวนา คือกลัวทุกข์ก่อนแล้ว พอเริ่มจะนั่งภาวนาทั้ง ๆ ที่ทุกข์ยังไม่เกิดก็คล้ายกับว่าทุกข์มานั่งอยู่ต่อหน้าเรานี้แล้ว ให้เห็นทุกข์ก่อนนั่งภาวนา นี่ก็ทำความท้อใจให้เราไม่ยอกจะทำ ผิดถูกเราไม่ต้องไปสนใจกับเรื่องของทุกข์ แต่สนใจกับผลประโยชน์ที่จะพึงได้จากการกระทำของเราเล็กน้อย เมื่อทุกข์มากเราก็หยุดได้ ผ่อนผันสั้นยาวกันไป

เพราะเรื่องของขันธถ้าเราจะบังคับบัญชา หักโหมจนเกินไปก็ไม่ดี เพราะเป็นเครื่องมือที่เราจะนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้เป็นเวลานาน หากว่าเรามีความประหัดหรือรู้จักประมาณในการใช้ขันธของเรา ก็เช่นเดียวกับเครื่องมือต่าง ๆ ที่เรานำมาใช้เป็นประโยชน์ในบ้านเรือนของเรา ถ้าว่าควรจะได้ผลในขณะนั้น ถึงจะทุกข์ลำบากมากขนาดไหนแต่จะเป็นคติอันหนึ่งซึ่งจะเกิดขึ้นได้ในเวลานั้นแล้ว เราก็รีบตัดดวง พอสละเป็นสละ

ตายก็สละในเวลานั้น เพื่อผลประโยชน์อันยิ่งใหญ่อันอาจจะเกิดขึ้นได้ในขณะนั้น อย่างนี้เราก็ต้องต่อสู้

เพราะการภาวนานั้น ถ้าหากว่าสเหมาะสมเข้าในเวลาใด ผลย่อมปรากฏขึ้นในเวลา นั้น บางครั้งไม่นานผลก็ปรากฏขึ้นให้เห็นประจักษ์ บางครั้งก็ต่อสู้กันเป็นเวลาหลายชั่วโมง บางครั้งถึง ๖ ชั่วโมง ๗ ชั่วโมง ยังต่อสู้กับเวทนาอยู่ ยังไม่ได้ผลอะไรเลย นอกจากเห็นแต่ ผลที่เป็นทุกข์ขึ้นมามากภายในตัว ซึ่งเกี่ยวกับการนั่งมากนั้นเท่านั้น แต่ถึงอย่างไรก็ตาม เมื่อจิต มีความสามารถอาจหาญต่อสู้กับเวทนา และสนใจที่จะรู้เรื่องกับเวทนาที่เกิดขึ้นภายในกาย ของเราด้วยสติด้วยปัญญา มีความเพียรเป็นเครื่องหนุนหลังแล้ว เรื่องทุกขเวทนาที่ปรากฏ ขึ้นอย่างเด่นชัดและเป็นเครื่องทักท้วงจิตใจของเราอยู่นั้น ก็ไม่ทนต่อสติกับปัญญาไปได้ สามารถจะรู้เรื่องของมันและกัน และเวทนาจึงดับลงได้ในปัจจุบันนั้น จิตก็รวมลงได้อย่าง สนิท เกิดความกล้าหาญชาญชัยขึ้นในเวลานั้น นอกจากนั้นยังเป็นคติอันสำคัญที่เราจะ ถือเอาเป็นเครื่องดำเนินในเวลาต่อไป

ที่กล่าวถึงเรื่องทุกขเวทนาอย่างหยาบที่ว่าหนักมากนี้ เพื่อท่านผู้บำเพ็ญเป็นบาง เวลาจะได้ถือเป็นคนดี ในกาลที่ควรจะต้องสู้กันก็ต้องต่อสู้อย่างนั้น ในขณะที่เวทนาได้ดับไป ด้วยอำนาจของการพิจารณาวิปัสสนา จะเป็นของแปลกประหลาดกว่าเวทนาที่ดับไปธรรมดา ของตน จิตก็จะเป็นจิตแปลกประหลาดและอัศจรรย์ยิ่งในขณะนั้น เมื่อถอนออกมาแล้วก็ได้ ความอาจหาญร่าเริงต่อวิธีการดำเนินของตนในกาลข้างหน้า และเป็นสิ่งที่จะเชื่อมั่นในตน ของตนว่าถึงวาระสุดท้าย พุดง่าย ๆ ก็คือว่าถึงคราวที่เราจะตายจริง ๆ เรื่องของทุกขเวทนา นี้เท่านั้นจะเป็นเรื่องใหญ่โตที่สุดในเวลาเช่นนั้น หากว่าเราไม่สามารถจะพิจารณาให้รู้เรื่อง ของเวทนาเหล่านั้นเสียตั้งแต่บัดนี้ หรือเราไม่สามารถจะพิจารณาให้รู้ร่องรอยเขาไว้บ้าง ตั้งแต่บัดนี้ ถ้าถึงเวลาเช่นนั้นแล้วเราจะปฏิบัติต่อเขาอย่างไรบ้าง นี้เราก็ต้องเสียหลักอีก เหมือนกัน เพราะฉะนั้นการอบรมจิตใจนี้ จึงเพื่อการต่อสู้เพื่อเอาชนะชนะมาสู่ตนเองหลาย ทางเหมือนกัน

ทางปัจจุบันก็คือให้รู้ให้เห็นประจักษ์ แล้วเป็นความสงบสุขเยือกเย็นเห็นผล ประจักษ์ขึ้นมามากภายในใจของตน นี่อันหนึ่ง วาระต่อไปเราก็จะเป็นผู้แน่ใจในคติคือความ เป็นไปของเรา ว่าอย่างไรก็ไม่ตกต่ำเพราะจิตของเราได้อบรม จนปรากฏมีความสงบเยือก เย็นและกล้าหาญต่อเรื่องของทุกขเวทนาที่จะผ่านมาข้างหน้าแล้ว ไม่มีทุกขเวทนาตัวไหน จะเปลี่ยนแปลงตัวเองมา พอจะหลอกหลอนให้เราหลงได้ในเวลาจะตาย ถ้าเราได้รู้ชัด เห็นชัดเขาเสียตั้งแต่ต้นมือด้วยการภาวนาของเราแล้ว

ดังนั้นพระพุทธเจ้าก็ดี พระสาวกทั้งหลายก็ดี จึงไม่ปรากฏว่าพระองค์ใดได้มีความเหลวไหลต่อทุกขเวทนาในขณะที่พระองค์ท่านจะนิพพาน หรือสาวกทั้งหลายท่านนิพพาน ก็ปรากฏแต่ว่านิพพานไปอย่างสะดวกสบาย ไม่ปรากฏว่าได้ลุ่มหลงต่อเวทนาอะไรเลย เนื่องจากจิตท่านได้ฝึกฝนอบรมท่านมาจนชำนาญชำนาญ และรู้เท่าทันซึ่งเวทนาที่มีอยู่กับกาย และกับใจของตนโดยละเอียดแล้ว ท่านจึงเป็นผู้นอกสมมุติทั้งๆ ที่อยู่ในชั้นอันเป็นก่อนสมมุติเช่นเดียวกับเรา และที่ผ่านชั้นไปแล้ว ท่านก็ไม่อยู่ในวงสมมุติ นี่อำนาจหรืออานิสงส์แห่งการอบรมจิตใจต้องเป็นผลเช่นนี้ เรื่องการเกิดการตายซึ่งเป็นปัญหาอันใหญ่โตสำหรับเราผู้ซึ่งก็เคยเกิดเคยตายด้วยกันมา ก็จะเป็นเรื่องที่เบาบางลงไปเป็นลำดับจนถึงกับว่าสิ้นสงสัยในปัญหาเหล่านี้ โดยถือหลักปัจจุบันของจิตเป็นสักขีพยาน ว่าหมดแล้วซึ่งเชื่อที่จะให้เกิดต่อไปอีก

เชื้อของภพของชาติก็ได้แก่สิ่งเคลือบแฝงภายในจิตใจ ตามหลักธรรมท่านกล่าวไว้ในส่วนละเอียดว่า อวิชชาปัจจุยา คำว่าอวิชชาไม่ใช่ธรรมส่วนหยาบ เป็นธรรมส่วนละเอียด หมายถึงจิตล้วนๆ ธรรมชาตินั้นแลที่เป็นเชื้อให้ปรากฏภพปรากฏชาติ ปรากฏเป็นรูปร่างกลางตัว เป็นสัตว์เป็นบุคคลขึ้นมาให้เราเห็นอยู่ทั่วโลก คือเกิดก็เป็นไปอยู่ทั่วโลกทั้งสัตว์ทั้งบุคคล ตายก็เป็นไปอยู่ทั่วโลกทั้งสัตว์ทั้งบุคคล ไม่ปิดบังกันได้ในเรื่องเกิดกับตาย เพราะอำนาจของอวิชชาดวงนี้เองที่เป็นเชื้ออันสำคัญ แต่ธรรมชาตินี้เราไม่สามารถจะมองเห็นด้วยตาเนื้อ

ฉะนั้นพระพุทธเจ้าท่านจึงสอนให้พิจารณาทางด้านปัญญา ค้นคว้าดูเรื่องที่มีอยู่กับตัว สิ่งภายนอกเราทำไมสามารถมองรู้หรือทะลุปรุโปร่งไปหมด รู้ชัดตามเรื่องของเขาที่เป็นที่มีอยู่ แต่สิ่งภายในคือเรื่องของใจของเราก็เป็นของมีอยู่เช่นเดียวกันกับสิ่งภายนอกเหล่านั้น ทั้งๆ ที่รู้อยู่ตลอดเวลา ทำไมเราจะไม่สามารถรู้เรื่องความเป็นมา เป็นอยู่ และเป็นไปของจิต

เรียนทุกอย่างเราก็พอจะเรียนจบ แต่เรื่องเรียนจิตนี้ทำไมจะเรียนไม่จบถ้าเราตั้งใจเรียนจริงๆ เพราะเรื่องของจิตเป็นเรื่องของเรา จิตก็เป็นจิตของเรา เรื่องกิเลสตัณหาอาสวะไม่ใช่ผู้หนึ่งผู้ใดจะนำมาพอกพูนหรือเอามาทิ้งให้เรา แต่เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจากความบกพร่องของเราที่ไม่รอบคอบต่อสิ่งเหล่านั้น สิ่งเหล่านั้นก็มีช่องทางที่จะรั่วไหลเข้ามาสู่จิตใจของเราได้ ใจของเราก็กลายเป็นภาชนะสำหรับที่จะรับรองสิ่งเหล่านั้นไว้ให้เป็นเชื่อ และเป็นเครื่องรบกวนตนเองอยู่ตลอดเวลา

ปัญญาที่พระองค์ท่านสอนไว้ว่า สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปो ได้นำเข้ามาพิจารณาพิจารณาภายในจิตใจของเราแล้ว เราต้องทราบวิถีทางเดินของใจ จะไปในทางดีทางชั่วต้องรู้ คิดเป็นกิเลสหรือคิดเป็นธรรมะก็รู้ คิดเพื่อถอดถอนกิเลสหรือคิดเพื่อสั่งสมกิเลสก็รู้ มีละเอียดขนาดไหนปัญญาก็ละเอียดไปตามกัน เมื่อสิ่งละเอียดต่อสิ่งละเอียดเข้าถึงกันแล้วก็ปรากฏเป็นความจริงขึ้นมาได้ เพราะฉะนั้นพระพุทธเจ้าจึงเป็นพระพุทธเจ้าที่จริงทั้งองค์สาวกก็เป็นสาวกอรหันต์จริงทั้งองค์ ไม่มีปลอมแต่ส่วนใดส่วนหนึ่ง

ก็ธรรมะของท่านเมื่อเรานำมาปฏิบัติ ให้ถูกต้องตามหลักของสาวกชาตธรรมแล้ว เราจะเป็นคนปลอมมาจากที่ไหน เพราะธรรมะก็เป็นธรรมะพระพุทธเจ้า ทุกขสัจ คือทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค หรือที่เรียกว่า อริยสัจ ก็เป็นอันเดียวกัน สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปอ จนถึงสัมมาสมาธิก็เป็นธรรมออกจากพระโอษฐ์พระองค์เดียว มาแก้ก็มาแก้กิเลสประเภทเดียวกัน ผลที่จะพึงได้รับจะเป็นอื่นไปไม่ได้ ต้องเป็นไปเพื่อความหมดจดพ้นทุกข์ด้วยกัน จะต่างอยู่บ้างก็เพียงช้ากับเร็วเท่านั้น ตามความอุตสาหะพยายามที่ตนทำได้มากน้อย

แม้จะยังไม่ได้หลุดพ้นไปตามพระพุทธเจ้า ผลที่จะพึงตามสนองเราในภพนั้นๆ ก็จะเป็นภพชาติที่พึงพอใจ ด้วยอำนาจแห่งกุศลที่เราได้ก่อร่างสร้างเอาไว้ เป็นเครื่องสนับสนุนจิตใจของเรา เช่นเดียวกับต้นไม้ที่เจ้าของนำไปปลูกในพื้นที่อันดี สมบูรณ์ด้วยปุ๋ยด้วยน้ำ ย่อมจะเจริญเติบโตขึ้นได้อย่างรวดเร็ว และผลิดอกออกผลให้เป็นที่พึงพอใจ ผลศีล ผลทาน ผลภาวนาของเรา ก็ต้องปรากฏขึ้นภายในจิตเช่นนั้นเหมือนกัน

ฉะนั้นขอบรรดาท่านผู้ฟังทั้งหลาย โปรดได้ทำความพยายามปรับปรุงตัวของเราให้ได้ในวันหนึ่งๆ อย่าให้เสียเวล่ำเวลาที่ผ่านไปๆ ผลประโยชน์ที่เราจะพึงได้ก็เป็นสิ่งที่เราจะได้รับเป็นลำดับๆ ไปตามประโยชน์พยายามของเรา จึงขอยุติธรรมเทศนาเพียงเท่านี้ เอวัง

รับฟังรับชมพระธรรมเทศนาของหลวงตา ได้ที่

www.Luangta.com หรือ www.Luangta.or.th

และรับฟังจากสถานีวิทยุสวนแสงธรรม กรุงเทพฯ และสถานีวิทยุอุดร

FM 103.25 MHz